

VOCAȚIA SECRETARULUI LITERAR

■ CONSTANTIN
MACIUȚĂ

Consfătuirile de lucru, dezbaterile privind aspectele fundamentale, principale și concrete ale activității artistice sînt constitutive spiritului muncii de partid, reprezentînd modalități eficiente de abordare și clarificare a problemelor pe care practica socială le aduce în planul atenției colective. Integritatea acestui stil de muncă eficientă, Direcția instituțiilor de spectacol artistic din Consiliul Culturii și Educației Socialiste a analizat, în ultima perioadă, cu directorii teatrelor de păpuși și secretarii literari ai teatrelor dramatice aspectele emergente ale acestor domenii de activitate.

Consfătuirea cu secretarii literari — în cadrul căreia a fost examinat un larg evantai de probleme ale creației dramaturgice, artei spectacolului, relației teatrelor cu publicul — a fost organizată cu preînțelegere datorită rolului important pe care aceștia îl au în activitatea teatrelor în determinarea politicii repertoriale și realizarea unor spectacole de un înalt nivel ideologic și o ridicată valoare artistică. În extinderea și aprofundarea relațiilor cu publicul. În același timp, a fost necesară spre a supune unei analize lucide realizările obținute, dar și neajunsurile, cu ample și dăunătoare repercusiuni, din munca unor secretari literari, în flagrant anacronism față de exigențele în continuă creștere ale mișcării culturale-artistice în actuala etapă a dezvoltării societății noastre, angajată ferm în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, în care teatrul, prin imensa lui forță de atracție, are un rol important în crearea și afirmarea unui model uman superior.

Carențele au proliferat fie dintr-o greșită înțelegere a funcției secretarului literar, fie dintr-un stil de muncă precar, dar, nu de puține ori, din nefericita conjugare a acestora. Dacă în unele secretariate literare desfășoară o activitate competentă străluciri oameni de teatru — istorici și teoreticieni ai artei spectacolului, croniciari dramatice, dramaturgi — ale căror inițiative au stat la baza unor succese de prestigiu, cu regret trebuie să spunem că anumiți secretari — în special în unele teatre din provincie — înțeleg să fie simpli diaci, complăcîndu-se în situația de a redacta procesele verbale ale ședințelor sau de a fi curieri, uneori foarte harnici, între teatru și tipografia care tipărește afișele sau programele. Chiar dacă sînt conștienți de atribuțiunile specifice funcției, ei n-au forța intelectuală și resursele spirituale de a milita pentru împlinirea lor, pentru impunerea

punctelor de vedere, fiind lipsiți de o pregătire politică, ideologică și de specialitate. Concepția și stilul de muncă ale unor secretari literari poartă pecetea unui funcționarism agresiv, pernicios, rezistent. Limitîndu-și activitatea la o sferă de probleme minore, ei demonstrează incapacitate profesională, rutină, inerție, retrăcîndu-se tînorăți într-o postură abulică, așteptînd ca problemele să se rezolve peste capul lor, fericiți că nu sînt implicați în răspunderea adoptării unei decizii.

Spre a-și justifica activitatea nesemnificativă, unii secretari literari au invocat absența unui statut al secretarului literar, care ar fi constituit principala sursă a condiției lor subalterne în teatru, deși acest statut este conținut în însuși regulamentul de atribuțiuni al fiecărei instituții. Spre a nu mai oferi prilejul unor asemenea scuze neîntemeiate, în cadrul consfătuirii au fost reprecizate sarcinile principale ale secretarului literar; dar, cu aceasta, evident, problema n-a fost rezolvată, ea conținînd să persiste atîta vreme cît fiecare secretar nu va înțelege că statutul său în teatru este proiecția directă a fizionomiei lui politice și profesionale, că autoritatea nu este o calitate extrinsecă, atribuită prin decizia unui for tutelar, ci un rezultat al capacității de gîndire, al pasiunii cu care își susține proiectele. Autoritatea secretarului literar este vectorul propriilor însușiri spirituale, nu i se poate conferi, poate fi numai cîștigată prin forța personalității consacrată plenar, profund, cauzei sociale; ea se poate cuceri printr-o concepție evoluată, modernă, prin inițiativă și militantism inflexibil, prin înălțarea, din planul inhibiției administrative, în sfera creației specifice activității de partid; pentru că, trebuie s-o spunem răspicat, fiecare secretar literar trebuie să fie un militant pentru ideologia comunistă, pentru politica partidului în domeniul culturii și artei.

Aportul secretarului literar este decisiv în primul rînd în precizarea profilului teatrelor, în determinarea și finalizarea programului ideologic și estetic prin care acesta își îndeplinește funcția formativă, de modelare a conștiinței sociale și elevare a gustului estetic al spectatorilor. Rolul secretarului literar este, prin urmare, de animator cultural, de proiectant de programe culturale, dezvoltate potrivit specificului instituției și condițiilor particulare ale acesteia, integritate activitatea teatrului în strategia dezvoltării societății noastre, acționînd consecvent pentru transpunerea în

viață a programului ideologic și educativ al Partidului. Spre a-și exercita cu competență și eficiență funcția politică, secretarul literar trebuie să fie înarmat cu o concepție evoluată, modernă, fortificată de un înalt spirit de răspundere, de fermitate principială, în consonanță cu suflul înnoitor al societății contemporane.

Această funcție se manifestă, așadar, cu maximă pregnanță în stabilirea repertoriului, expresia directă, semnificativă a politicii teatrale. Capacitatea de comprehensiune, spiritul de inițiativă, eficiența contribuției unui secretar literar se verifică prin calitatea și locul pe care dramaturgia originală îl deține în structura repertoriului, pentru că piesa contemporană, scrisă cu o acută intuiție istorică și susținută de calități artistice notabile, are o funcție formativă incontestabilă. Fiecare secretariat literar trebuie să fie un centru vital de inițiativă în exercitarea comenzii sociale, în concertarea potențialului creator dramaturgic spre marile teme ale contemporaneității. În lumina sarcinilor decurgând din Programul Partidului, secretarii literari sînt chemați să dezvolte o amplă inițiativă pentru realizarea unor piese care, prin tematica, orientarea, mesajul lor, reflectînd transformările revoluționare, să mobilizeze conștiințele la înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate; să promoveze cu clarviziune și consecvență o dramaturgie realistă care, abordînd dintr-o perspectivă istorică exactă contradicțiile sociale, luptînd cu fermitate împotriva vechiului, afirmînd energie noul, să însuflețească masele în înfăptuirea marilor idealuri ale societății noastre. În același timp, este necesar ca secretarii literari să manifeste o sporită exigență pentru calitatea pieselor, pentru valoarea lor ideologică și artistică, barînd accesul spre scenă lucrărilor lipsite de vibrație, care, în unele cazuri, prin precaritatea mijloacelor artistice, compromit teme importante. Dacă acest imperativ a fost înțeles de cei mai mulți secretari literari, trebuie spus că inițiativa altora a fost pînă acum limitată, reticentă, teatrul manifestîndu-se ca un receptor pasiv, acceptînd piese devitalizate artistic, cu intrigi minore, incapabile să surprindă esența și sensul mișcării sociale, așa cum s-a întîmplat, nu de puține ori, în stagiunile precedente. Uneori platitudinea este încurajată sub forma unui act de bunăvoință față de condeie locale minore, considerînd că prețusele piese ale acestora trebuie jucate pentru a stimula „talentele” dintr-o anumită zonă. „Local” și „localnic” — emanații ale unui spirit regionalist îngust — sînt cel mult noțiuni geografice sau demografice, în nici un caz concepte estetice sau criterii axiologice. Forța artistică a unui scriitor este determinată nu de locul de naștere, ci de talent, de robustețea ideologică și estetică a operei.

Este necesar să abordeze în mod sistematic, unitar și critic, problema valorificării patrimoniului clasic național și străin, asigurînd prezența permanentă în repertoriu a marilor creații. Părăsind atitudinea de expec-

tativă, de așteptare ca piesele să le fie recomandate numai de Direcția instituțiilor de spectacol, trebuie să inițieze un program de investigație coerentă a unor literaturi mai puțin explorate, să-și îndrepte atenția spre autori din marile literaturi care n-au mai fost reprezentați pînă acum, după cum din creația titanilor dramaturgiei este firesc să reevalueze piese importante încă ne jucate pe scenele noastre, conferind repertoriului un marcat caracter de nouate.

Permanențînd interesul existent, demonstrînd o și mai largă deschidere spre dramaturgia contemporană a altor popoare, secretariatele literare trebuie să opereze selecția cu un sporit discernămint, optînd hotărît pentru piesele reprezentative ale dramaturgilor din țările socialiste și pentru creațiile militante, animate de un generos spirit umanist, reflectînd lupta și aspirația popoarelor pentru libertate și echitate socială, să-și intensifice interesul pentru teatrul politic care, în lumea contemporană, supusă unor nefrenate seisme sociale, cunoaște o puternică eflorescență. Este important ca ideea de program repertorial să fie gîndită nu numai la nivelul unei singure stagiuni, ci în perspectiva activității artistice, pe o perioadă mai îndelungată, existența unui asemenea program — constituit din piesele clasice, din valori incontestabile din creația mai recentă, deschis noilor opere din dramaturgia națională și străină — oferind teatrelor posibilitatea pregătirii temeinice a unor spectacole memorabile.

Secretarilor literari le revin sarcini importante și în direcția intensificării și extinderii relației teatrelor cu publicul, nu numai în sensul atragerii acestuia la spectacol prin diverse forme publicitare, ci, într-un sens mult mai profund, prin antrenarea publicului în aprecierea spectacolelor, a realizării lor artistice, în discutarea concepțiilor regizorale și chiar în elaborarea proiectelor repertoriale. Relația teatru-public trebuie înțeleasă dialectic, colectivele artistice putînd ele însele beneficia prin contactul cu spiritul critic al spectatorilor, ale căror solicitări sociale sînt chemați să le împlinească.

Recenta plenară a Consiliului Culturii și Educației Socialiste, în cadrul căreia au fost dezbătute și probleme ale vieții teatrale, a subliniat încă o dată necesitatea de a se produce o îmbunătățire sensibilă a activității în acest domeniu, asigurînd secretariatelor o compoziție coresponsătoare, creînd condițiile optime pentru ridicarea nivelului de profesionalitate al secretarilor literari și exercitarea eficientă a atribuțiilor ideologice și estetice, înct să poată aduce o contribuție de prim ordin — alături de conducerile instituțiilor de spectacol, de comitetele oamenilor muncii — la promovarea unei arte însuflețite de un înalt spirit de responsabilitate socială, care-și îmbogățește și extinde mijloacele de intervenție în realitate, contribuînd, prin marea ei forță de persuasiune, la formarea fizionomiei spirituale socialiste.